
zaaknummer:	1877055
raadsvergadering:	15 oktober 2025
afdelingsnaam:	Rekenkamer
steller:	Eva de Spa, secretaris rekenkamer
datum:	10 september 2025
onderwerp:	Rekenkamer Nazorgonderzoek Jeugdhulp

Gevraagde beslissing

De raad besluit:

1. De aanbevelingen van de rekenkamer aan het college over te nemen en het college opdracht te geven deze uit te voeren.
2. De aanbeveling van de rekenkamer aan de raad over te nemen en het college te verzoeken hier concrete voorstellen voor uit te werken die besproken worden in de Commissie Zorg, Welzijn en Samenleving.

Inleiding en onderzoeksvraag

In de periode oktober 2024 tot en met juli 2025 heeft de rekenkamer onderzoek gedaan naar de jeugdhulp van de gemeente Hilversum. Om haar effectiviteit te vergroten, voert de rekenkamer periodiek onderzoek uit naar de doorwerking van haar eerdere aanbevelingen. Daarmee wordt nagegaan of deze aanbevelingen daadwerkelijk tot verbeteringen hebben geleid. In dit Nazorgonderzoek Jeugdhulp onderzocht de rekenkamer in hoeverre de aanbevelingen uit het Jeugdhulponderzoek van 2019 zijn opgevolgd en doorgevoerd in het gemeentelijk beleid en de uitvoering daarvan. Daarnaast is gekozen om ook naar de Rijksbijdrage te kijken om te weten te komen hoe de uitgaven voor jeugdhulp in Hilversum zich hebben ontwikkeld. Daarnaast is met gezinnen uit Hilversum gesproken om inzicht te krijgen in hun ervaring met jeugdhulp en zijn regionale en landelijke relevante ontwikkelingen meegenomen in het onderzoek.

In dit onderzoek is de Rekenkamer Hilversum uitgegaan van de centrale onderzoeksvraag: *“In hoeverre is uitvoering gegeven aan de besluitvorming door de raad naar aanleiding van de uitkomsten van het rekenkameronderzoek Jeugdhulp uit 2019?”*

Methode

Voor het onderzoek is een documentanalyse uitgevoerd, op basis waarvan een tijdlijn is opgesteld van beleids- en uitvoeringsontwikkelingen in de jeugdhulp in de periode 2019-2024. Deze tijdlijn heeft de basis gevormd voor de gesprekken in de volgende fase van het onderzoek. Ook zijn de uitgaven aan de

jeugdhulp van de gemeente Hilversum over de periode 2019-2024 in beeld gebracht door de begrote en gerealiseerde uitgaven tegen elkaar af te zetten. Er zijn interviews gehouden met 15 Hilversumse gezinnen die gebruik maken van jeugdhulp. Er zijn (groeps)interviews gehouden met beleidsmedewerkers, de wethouder, uitvoerende professionals van de gemeente en van samenwerkingspartners. In de zogenaamde ontwikkelkamer hebben medewerkers betrokken bij het beleid en de uitvoering van de jeugdhulp gereflecteerd op toekomstige ontwikkelingen. Tot slot is een werksessie gehouden met een vertegenwoordiging van de raad waarin de voorlopige bevindingen uit de voorgaande stappen op hoofdlijnen werden toegelicht. De raadsleden zijn gevraagd hierop en de invulling van hun kaderstellende en controlerende rol te reflecteren: wat gaat goed en wat kan beter? Het eindrapport is voorgelegd voor ambtelijk wederhoor, de conclusies en aanbevelingen voor bestuurlijk wederhoor.

Uitkomsten van het onderzoek in 2019

Sinds 2015 is de jeugdhulp gedecentraliseerd naar gemeenten. Reden voor de rekenkamer van Hilversum om in 2019 te onderzoeken hoe deze transitie tot dan toe was verlopen. Uit het onderzoek bleek destijds dat er continuïteit was gehandhaafd in de geboden hulp, en dat de toegang tot jeugdhulp centraal en professioneel was ingericht. Ouders en kinderen vonden dat de toegang goed te vinden was en dat er snel gewerkt werd met een prettige bejegening. Wel bleek de koppeling van de vraag aan het aanbod lastig door de veelheid aan jeugdhulpaanbieders en omdat er geen overzicht was van alle aanbieders, expertise en kwaliteit. De rekenkamer beval daarom aan om samen met de regio Gooi en Vechtstreek te investeren in een voor alle betrokken partijen goed toegankelijke zorgkaart. Een ander punt voor verbetering zag de rekenkamer op het gebied van financiële en inhoudelijke sturing door de gemeenteraad.

Ontwikkelingen sinds 2019

Sinds de afronding van het onderzoek in 2019 zijn er landelijk en lokaal ontwikkelingen geweest op het dossier Jeugdhulp die het huidige en toekomstige lokale beleid beïnvloeden. Zo zijn onder meer de Landelijke Hervormingsagenda Jeugd 2023 – 2028, het Integraal Zorgakkoord (IZA) (2022) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) (2023) geïntroduceerd. Er zijn koersverschuivingen van 'Zorg en Ziekte' naar 'Gezondheid en Gedrag', van problematiseren naar het normaliseren van gedrag en naar vroegsignalering en het 'voorveld' van de zorg. Jeugdhulp moet passend, laagdrempelig en dichtbij huis te vinden zijn. Complexe problemen moeten integraal aangepakt worden, er is extra aandacht voor kwetsbare gezinnen en het versterken van ouderschap en de directe leefomgeving. Met deze bewegingen als uitgangspunt wordt beoogd besparingen te realiseren, de hulp meer integraal en dichtbij de inwoner te organiseren en het netwerk (inclusief scholen) te betrekken om tot preventief jeugdbeleid te komen.

Uitkomsten van dit nazorgonderzoek

Hilversum heeft in de afgelopen 5 jaar een duidelijke beweging gemaakt richting meer samenhang, integraliteit en preventie in het jeugdhulpbeleid. De gemeente Hilversum toont zich adaptief en vooruitstrevend in het vertalen van regionale en landelijke beleidsontwikkelingen naar de lokale praktijk. De lijnen tussen beleid, uitvoering en partners zijn verkort, met meer focus op preventie. De integratie van de domeinen onderwijs en jeugd is versterkt via gezamenlijke agenda's en initiatieven. De gemeente neemt hierin regionaal het voortouw. De uitvoering is versterkt met extra gezinsregisseurs, ambulante hulpverleners en de praktijkondersteuners jeugd. Jeugdconsulenten zijn langer en actiever betrokken via gezinsregie. Praktijkondersteuners jeugd versterken het voorveld waardoor jeugdigen direct kunnen worden doorverwezen en op een laagdrempelige manier geholpen kunnen worden. De gemeente ontwikkelde met partners, inwoners en de raad een visie gericht op de samenhang binnen het sociaal domein en de centrale toegang, gezinsregie en datasturing. De gemeente Hilversum heeft alle

aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek in 2019 uitgevoerd behalve de ontwikkeling van de sociale kaart. Deze is momenteel nog in ontwikkeling. De jeugdconsulenten en uitvoerende hulpverleners worden gewaardeerd door inwoners en inwoners zijn over het algemeen tevreden over de ontvangen hulp.

Verbeterpunten

Ontwikkelpunten zijn onder meer het zorglandschap dat door ouders wordt ervaren als onduidelijk en moeilijk toegankelijk. Het proces naar de juiste hulp wordt ervaren als zwaar, tijdrovend en belastend. Ook maken ouders zich zorgen over de overgang van hulp voor hun kind van 18- naar 18+ en of de hulp dan goed zal worden voortgezet. De gemeente wordt vaak pas laat in het traject zichtbaar. Veel gezinnen weten niet dat wat de rol van de gemeente is in jeugdhulp. Preventieve inzet wordt als beperkt ervaren. Er is behoefte aan vroegsignalering en heldere routes. Andere uitdagingen zijn structurele knelpunten in de capaciteit bij aanbieders en complexiteit van casussen. De regie en afstemming tussen partners en gemeente kan nog verbeterd en versterkt worden, net als het inzetten van managementinformatie en het gezamenlijk leren en verbeteren. Hoewel de uitgaven voor jeugdhulp fors zijn gestegen, bleven ze gemeten over de hele periode 2019–2023 in lijn met de over die jaren ontvangen algemene uitkering voor het onderdeel Jeugd. De geïnterviewde raadsleden geven in dit onderzoek aan onvoldoende mogelijkheden te hebben om effectief te sturen op het jeugdhulpbeleid. Informatie komt vaak gefragmenteerd, technisch of te laat om daadwerkelijk invloed uit te oefenen op keuzes in inhoud of financiën.) Er is behoefte aan beter inzicht in hoe beleid in de praktijk uitpakt en of de ingezette koers leidt tot de gewenste veranderingen.

De rekenkamer beveelt aan:

Aanbeveling 1: Ontwikkel en implementeer een sociale kaart

Ontwikkel en implementeer een toegankelijke en actuele sociale kaart voor zowel professionals als inwoners. Zorg ervoor dat deze onder de aandacht gebracht en gehouden wordt en evalueer inhoud en gebruik van de sociale kaart periodiek.

Aanbeveling 2: Investeer in een structurele leer- en verbetercyclus met partners

Zet gezamenlijk met de (belangrijkste) samenwerkingspartners een gezamenlijke leer- en verbetercyclus op, ontwikkel een gezamenlijke wijze van monitoren en zorg voor blijvende aandacht voor mogelijke verbeteringen vanuit het perspectief van inwoners in de gesprekken tussen gemeente en partners.

Aanbeveling 3: Versterk de nabijheid en toegankelijkheid van hulp voor inwoners

Versterk de nabijheid en toegankelijkheid van hulp voor inwoners door in te zetten op betere beschikbaarheid van informatie op logische plekken voor gezinnen, op vroegsignalering door nauwe(re) samenwerking met onder meer scholen, kinderopvang en huisartsen en op een actieve(re) rol van het Sociaal Plein als ankerpunt voor gezinnen die hulp ontvangen.

Aanbeveling 4: Intensiveer de begeleiding bij de overgang van 18- naar 18+

Intensiveer de begeleiding bij de overgang van 18- naar 18+ door de voorbereiding op mogelijke volwassenhulp al vanaf 16,5 jaar structureel onderdeel te maken van het ondersteuningsplan en door extra aandacht voor de groep gezinnen die nog niet in beeld is bij het Sociaal Plein.

Ook doet de rekenkamer een aanbeveling aan de raad, te weten:

Aanbeveling 5: Neem regie op informatiewensen en versterk de eigen sturingsrol

Versterk de eigen regie door afspraken te maken over rapportages, het organiseren van dialoog door middel van themabijeenkomsten en werkbezoeken en vraag om beleidsalternatieven en scenario's bij financiële en inhoudelijke afwijkingen.

Vervolg

De rekenkamer adviseert de raad om de aanbeveling van de rekenkamer aan de raad neer te leggen bij het college en het college te verzoeken hier concrete voorstellen voor uit te werken die besproken worden in de Commissie Zorg, Welzijn en Samenleving. Het college geeft in haar *Collegebrief bestuurlijke reactie*, in een reflectie op de aanbeveling aan de raad, aan zich actief te willen blijven richten op de behoefte van de raadsleden om aanvullende informatie over de kosten en uitvoeringseffecten van jeugdhulp te ontvangen. Het college biedt aan een kennissessie te faciliteren met uitvoerders en organisaties.

Doel

De rekenkamer onderzoekt de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door de gemeente gevoerde beleid. De uitkomsten van de onderzoeken ondersteunen de raad bij het uitvoeren van de controlerende en kaderstellende taak, waarbij het accent ligt op het mogelijk lerend effect dat van de uitgebrachte onderzoeken kan uitgaan. De rekenkamer trekt op grond van het verrichte onderzoek conclusies en verstrekt vervolgens aanbevelingen aan de raad voor de toekomst. De griffier biedt vanuit zijn rol de raad een raadsvoorstel aan, waarin de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer zijn opgenomen. Op grond van dit raadsvoorstel besluit de raad over de afdoening van het rapport van de rekenkamer. De aanbevelingen van de rekenkameronderzoeken vanaf 1 januari 2023 worden jaarlijks gemonitord met het zogenoemde aanbevelingenregister. Daarmee is het instrument van kracht geworden voor college en raad, dat ervoor zorgt dat aanbevelingen van de rekenkamer in beeld blijven tot deze zijn uitgevoerd of in proces gebracht.

Hilversum, 10 september 2025,
De griffier,

Dr. M. Pen

Bijlage:

1. Eindrapport Nazorgonderzoek Jeugdhulp
2. Collegebrief bestuurlijke reactie rekenkamerrapport jeugdhulp
3. Nawoord Rekenkamer Hilversum